

Leden van de gemeenteraad van de
Gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaanrijn.nl
Website: www.alphenaanrijn.nl

Zaaknummer
3823355

Datum
17 maart 2026

Contactpersoon
S. Polderman

Onderwerp: Ontwikkelen beheer, stand van
zaken

Geachte leden van de raad,

In december 2024 heeft uw raad de *Beheervisie Openbare Ruimte 2025–2035* vastgesteld. Met deze memo informeren wij u over de voortgang van de implementatie, één jaar na vaststelling van deze visie.

Ontwikkelen beheer

De gemeente investeert jaarlijks substantiële middelen in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Om deze middelen doelmatig en toekomstgericht in te zetten, heeft uw raad in december 2024 de beheervisie '*Ontwikkelen Beheren*' vastgesteld.

De beheervisie beschrijft de koers en het afwegingskader voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in de periode 2025–2035. Ontwikkelen beheer betekent dat beheer en onderhoud nadrukkelijk worden verbonden aan ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Hiermee draagt beheer niet alleen bij aan het in stand houden van de openbare ruimte, maar ook aan het verbeteren en toekomstbestendig maken daarvan.

Implementatie beheervisie

Implementatie van de principes van ontwikkelen beheer kost tijd. Het vraagt om andere manieren van werken, ontwikkeling van nieuwe instrumenten, de ontwikkeling van rollen en functies en een professionaliseringsslag. Met het vaststellen van de nieuwe Beheervisie is afgesproken in een periode van drie jaar de transitie te maken naar 'ontwikkelen' beheer, zoals beschreven in het beheerplan. Het eerste jaar van de transitieperiode is afgerond en de eerste resultaten worden zichtbaar.

Versterken professioneel en integraal assetmanagement

De uitgangspunten van ontwikkelen beheer vragen om een meer systematische en integrale manier van werken, waarbij verder vooruit wordt gepland en keuzes beter worden onderbouwd. In 2025 is het integraal beheerplan (IBOR-plan) opgesteld en in gebruik genomen. Daarnaast is een eerste versie van de Beheertafel ingericht om integrale afstemming te versterken.

De transitie naar ontwikkelend beheer vraagt om een stevige basis in datagestuurd werken. Dit is een complex traject gebleken, omdat het diep in de organisatie moet worden verankerd en bovendien raakt aan domein overstijgende vraagstukken. Desondanks zijn in het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet om data te (kunnen) gebruiken binnen assetmanagement.

Zo is de opdracht *Data op Orde* opgesteld en een brede inventarisatie uitgevoerd van het huidige databeheer. Voor meerdere domeinen is inzicht verkregen in de actuele staat van de assetpaspoorten en zijn gerichte acties uitgevoerd om ontbrekende of onvoldoende beschikbare assetdata te verzamelen. Daarnaast is een opdracht uitgezet om te komen tot een eenduidige werkwijze voor het bepalen van de integrale onderhoudsbehoefte.

De inspanningen van afgelopen jaar hebben een fundament gelegd voor het verder op orde brengen van alle gegevens die noodzakelijk zijn voor integraal, ontwikkelend beheer. In 2026 wordt dit werk voortgezet.

In 2025 is gewerkt aan een completer en actueler beeld van de kwaliteit van de openbare ruimte. Naast de beeldkwaliteit is gestart met het structureel meten van de technische conditie van assets. Dit gecombineerde kwaliteitsbeeld wordt in de loop van 2026 vastgelegd in kwartaalrapportages.

In 2025 is een start gemaakt met het opstellen van integrale onderhoudsplanningen voor alle assetgroepen. Hierbij wordt gekeken naar groot onderhoud, levensduurverlengend onderhoud en vervangingen, zodat werkzaamheden beter op elkaar kunnen worden afgestemd en efficiënter kunnen worden uitgevoerd. In 2025 zijn negen projecten met levensduurverlengend onderhoud opgestart. Deze werkwijze wordt verankerd in de begrotingscyclus. In de begroting 2026 is daarom een vernieuwde en meer integrale paragraaf Kapitaalgoederen opgenomen.

Ruimtelijk Programmeren

Ontwikkelend beheer betekent dat beheer en onderhoud nadrukkelijk worden verbonden aan ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit vraagt om nauwe samenwerking en afstemming tussen beheer, gebiedsontwikkeling en andere partners binnen het fysieke en maatschappelijke domein. Ook externe partijen met een uitvoeringsopgave in de openbare ruimte worden hierbij betrokken. Via het Ruimtelijk Programmeren kunnen werkzaamheden worden gecombineerd, knelpunten vroegtijdig gesignaleerd en kosten en personele inzet beter worden ingeschat.

In 2025 is het instrument Ruimtelijk programmeren inclusief afwegingskader voor fysieke ingrepen opgezet. Dit instrument stelt ons in staat om opgaves en ambities te realiseren in ruimtelijke projecten, samenhang aan te brengen binnen het fysiek domein in verbinding met het sociaal domein, koppelkansen te benutten en lokale opgaven en wensen mee te nemen in projecten.

De eerste cyclus van ruimtelijk programmeren is in 2025 afgerond en dit heeft voor het eerst geleid tot een integrale meerjarenprogrammering waarin woningbouwprojecten en reconstructies gezamenlijk zijn opgenomen. In 2026 wordt deze systematiek verder ontwikkeld. Daarnaast wordt een verbeterd ruimtelijk afwegingskader uitgewerkt, waarmee ambities uit onder andere de Omgevingsvisie, de RE-koers en de Sociale Visie concreter worden gemaakt ten behoeve van vertaling naar gemeentelijke projecten. Het totaal van gebiedsstrategieën, opgavekaarten en het instrument ambitieweb in combinatie met ruimtelijk programmeren moet leiden tot een betere verankering van de gemeentelijke opgaven in de onderhoudsplanningen.

Doorontwikkeling van de beheerorganisatie

De transitie naar ontwikkelend beheren vraagt om duidelijke afspraken over rollen, functies en werkprocessen binnen de beheerorganisatie. In 2025 zijn enkele vernieuwde rolbeschrijvingen opgesteld, waaronder die van de Regisseur Openbare Ruimte en Beheerder Openbare Ruimte. Ook is gewerkt aan het versterken van de ketensamenwerking tussen de teams van Beheer Openbare Ruimte, Regie en Innovatie, Langeroode en het Ingenieursbureau. Er zijn nieuwe werkafspraken gemaakt en vastgelegd, bijvoorbeeld voor het opleveren van revisies en werken met actuele kwaliteitsmetingen (beeldkwaliteit). Daarnaast is geïnvesteerd in kennisontwikkeling: alle assetbeheerders hebben een verdiepingstraining assetmanagement gevolgd.

Omgaan met bodemdaling

De slappe bodem in het Groene Hart zorgt voor tot versnelde bodemdaling ('zetting'), wat leidt tot veroudering van onze infrastructuur. Verdroging als gevolg van klimaatverandering en toenemende druk op de ondergrond versterken deze ontwikkeling. Bodemdaling vormt daarmee een belangrijke oorzaak van kwaliteitsverlies in de openbare ruimte en leidt tot hogere beheerkosten. Met name assets in de ondergrond en wegverhardingen zijn hiervoor gevoelig. In Boskoop en de wijk Kerk en Zanen in Alphen aan den Rijn leidt dit tot extra beheeruitdagingen. In 2025 is de bodemdaling van wegen met satellietdata in beeld gebracht. Met deze data kunnen we beter inschatten hoe snel wegen zakken en wanneer deze in de toekomst vervangen moeten worden. Hiermee kunnen we beter programmeren. In 2026 wordt inzichtelijk gemaakt welke financiële consequenties bodemdaling heeft voor het beheer en onderhoud binnen de gemeente.

Resterende transitieperiode

De komende twee jaar wordt verder gewerkt aan het ontwikkelen en implementeren van ontwikkelend beheren. Hiermee blijft de gemeente investeren in een toekomstbestendige, veilige en kwalitatief goede openbare ruimte. Financiële wijzigingen ten gevolge van de nieuwe aanpak zijn opgenomen in de planning en control cyclus.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

F. (Flora) van den Berg`

de burgemeester,

F.D. (Erik) van Heijningen